

Restauratie rijksmonument brengt sfeer van vroeger terug

Treinstation Maastricht straks weer authentiek

De restauratie en verbouwing van het Centraal Station in Maastricht zijn bijna voltooid. Iets later dan gedacht, want de werkzaamheden, waarmee in maart 2019 een begin is gemaakt, zijn door de coronamaatregelen vertraagd. De finale oplevering is nu volgens planning dit najaar.

TEKST: FRITS VAN WOLVEREN

De originele grandeur van het rijksmonument is te zijner tijd naar het zich laat aanzien weer zichtbaar. Volgens stations manager Ger Pagters zijn het in- en exterieur van het gebouw bij heropening zoveel mogelijk teruggebracht in de staat van vroeger.

“Maar we voldoen dan ook aan moderne duurzaamheidseisen op het gebied van comfort, verlichting, isolatie, water- en energieverbruik”.

De uitbraak van het coronavirus COVID 19 gooide eerder dit jaar enigszins roet in het eten van de voortgang. Eind april zijn de laatste gerestaureerde glas-in-lood ramen afgeleverd. De aannemer monteert die op de juiste locatie. Een omvangrijke klus, want het stationsgebouw telt liefst 33 glas-in-loodramen of siervensters van verschillende afmetingen. Sommige zijn getekend door de bekende Limburgse kunstenaar Charles Eijck en hebben thema's als handel, verkeer en spoorwegen.

De glas-in-lood-vensters behoren tot de opvallende kenmerken van het NS-station, evenals de tegeltableaus en recent ontdekte muurschilderingen.

Verborgene kunstwerk

Het spoorwegstation van Maastricht dateert van 1916 en is ontworpen door George van Heukelom. In diens architectuur is de invloed van H.P. Berlage herkenbaar.

“Het station is destijds zonder festiviteiten in gebruik genomen, want de bouw viel samen met de Eerste Wereldoorlog”, weet architect Joost Ruland, nauw betrokken bij de huidige opknappbeurt.

Het historisch kleurenonderzoek, onderdeel van het restauratieplan, is uitgevoerd door de Stichting Restauratie Atelier Limburg (SRAL). Gaandeweg dat karwei is een bijzondere muurschildering blootgelegd van de in Maastricht geboren en getogen Harry Schoonbrood, schilder, glazenier, boekbandontwerper en mozaïekkunstenaar.

Volgens restaurator en onderzoeker historische binnenruimten Angelique Friedrichs van de SRAL was vooraf was niet duidelijk of er een overschilderingslaag op zat die moeilijk viel te verwijderen. “Het kunstwerk kwam echter behoorlijk gaaf onder dik textielbehang vandaan”.

Wachtkamer nu AH to Go

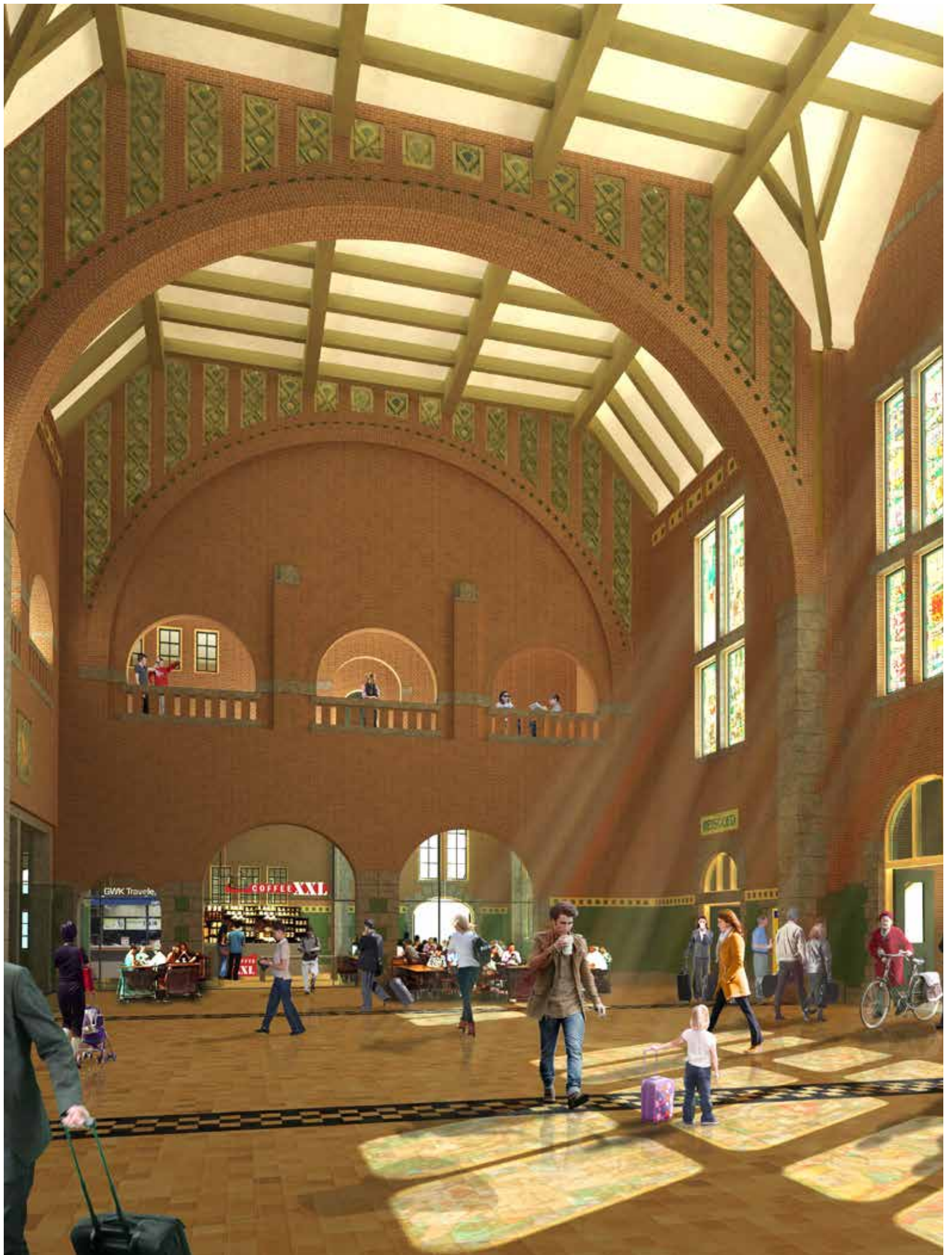
De ruimte waarin de schildering is gevonden, was oorspronkelijk de wachtkamer 3e klasse. Nu is daar een AH to Go gevestigd.

Friedrichs: “Schoonbrood schilderde het kunstwerk in 1962 in opdracht van de NS en porseleinfabriek Mosa-Kristalunie, destijds bekend van aardewerk en glaswerk voor serviezen. Afgebeeld zijn onder andere het beroemde servies Noblesse van kunstschilder, keramist en industrieel ontwerper Edmond Bellefroid uit 1957 en glaswerk van graficus, industrieel ontwerper en docent toegepaste kunst Max Verboeket”. Ook het ambachtelijke tegelwerk krijgt na de restauratie weer de oorspronkelijke aandacht, evenals de 22 glas-in-lood-vensters in de grote stationshal.

Authentieke staat

Uitgangspunt van de huidige grootscheepse aanpak was

dat het stationsgebouw zoveel mogelijk in authentieke staat wordt teruggebracht.

Architect Joost Ruland: "Voor de restauratiewerkzaamheden konden we de originele bestektekeningen raadplegen. Dat was heel praktisch. Eerder is van de tekeningen gebruik gemaakt bij de verbouwing van de HEMA in 2011. Bij de renovatie van die ruimte - ooit wachtkamer eerste klas - kwam de oorspronkelijke lambrisering met een opvallende kraallijst tevoorschijn. De ruimten in het stationsgebouw hebben naar gelang hun functie subtiele verschillen in afwerking. Zo geniet de voormalige wachtkamer 2e en 3e klasse dezelfde lambrisering, maar zonder kraallijst".

Visitatiehal

Omdat treinstation Maastricht een grensstation is, werd de bagage van passagiers uit België vroeger gecontroleerd in de visitatiehal. Die is ooit voorzien van tegelwerk met het embleem *Je Maintiendrai* van de Staat der Nederlanden en bevat eveneens opmerkelijke vensterramen.

De oorspronkelijke hal fungeerde lange tijd als personeelsruimte, die na verloop van tijd is verplaatst naar de zolder van de vroegere woning van de stationschef.

Manager Ger Pagters: "De visitatiehal is verbouwd tot Grandcafé, bestemd voor treinreizigers en inwoners van Maastricht".

Contrasten zichtbaar

Behalve door de muurschilderingen, de tegeltableaus, de glas-in-loodramen en de houten toegangsdeuren in het

gebouw, komt het monumentale karakter, zowel binnen als buiten, naar voren door de bijzondere vormgeving.

De trapgevels en toren geven NS-station Maastricht zijn eigen identiteit. Voor de hand ligt de gelijkenis met De Beurs van Berlage in Amsterdam en slot Sint Hubertus in Nationaal Park De Hoge Veluwe.

Stationserfgoed

In opdracht van de Nederlandse Spoorwegen is door het Bureau Spoorbouwmeester in maart 2008 een overzicht en waardering samengesteld van vooroorlogse treinstations in Nederland. Het gaat om 89 NS-gebouwen en rijksmonumenten.

De inventarisatie geeft een representatief beeld van de 'monumentale' erfenis van NS en Prorail. Het onderzoek beschrijft ook dat een station 'een hub' is naar de stad waaraan het spoor ligt.

De Collectie, een uitgave over stationserfgoed in Nederland, noemt de stations van Naarden-Bussum en Haarlem vergelijkbaar met dat in Maastricht.

De publicatie kwalificeert de ontwerpen van bouwmeester George van Heukelom als onderscheidend voor zijn tijd. Ook al vanwege de tientallen glas-in-loodramen van de hand van kunstenaar Charles Eijck, de meester uit het Ravensbos bij Valkenburg. Eijck (1897-1983) werkte nauw samen met glazenier Joep Nicolas uit Roermond.

Belangrijk onderdeel van de opknapbeurt was een grondige reiniging van de buitenzijde van het gebouw. Die maakte de contrasten tussen de rode bakstenen en de grijs roze natuursteen duidelijker zichtbaar. Al met al is de kwaliteit en authenticiteit van spoorwegstation Maastricht na de restauratie en verbouwing sterk verbeterd.